

12.1.2025 34. helluntain jälkeinen sunnuntai, Teofanian jälkeinen sunnuntai

Teofanian jälkeisen sunnuntain epistola

”Mutta kukin meistä on saanut oman armolahjansa, sen jonka Kristus on nähnyt hyväksi antaa. Kirjoituksissa sanotaankin: - Hän nousi korkeuteen vangit voittosaaliinaan, hän antoi lahjoja ihmisille. Eikö se, että hän nousi korkeuteen, merkitse, että hän oli laskeutunut alas, aina maan alimpiin paikkoihin? Hän, joka laskeutui alas, nousi myös kaikkia taivaita ylemmäs täyttääkseen kaikkeuden läsnäolollaan. Hän antoi seurakunnalle sekä apostolit että profeetat ja evankeliumin julistajat, sekä paimenet että opettajat, varustaakseen kaikki seurakunnan jäsenet palvelutyöhön, Kristuksen ruumiin rakentamiseen. Kun me kaikki sitten pääsemme yhteen ja samaan uskoon ja Jumalan Pojan tuntemiseen ja niin saavutamme aikuisuuden, Kristuksen täyteyttä vastaavan kypsyyden” (Ef. 4: 7 – 13)

Tekstimme alku viittaa vielä edellisen perikoopin ajatuksiin todeten seurakunnan jäsenillä olevan erilaisia armolahjoja. Tämä luonnollisesti merkitsee sitä, että ihmiset annettujen armolahjojen mukaan palvelevat seurakuntaa. Taustalla voi olla, että efesolaiset olivat toisilleen kateellisia heillä olevista kyvyistä. Nyt kirjoittaja osoittaa, että nämä lahjat on tarkoitettu muiden palvelemiseen.

”Kirjoituksissa sanotaan” viittaa psalmeihin (Ps. 68: 19). Lainauksen muoto ei vastaa heprealaista tekstiä tai Septuagintan mukaista kreikkannosta. Vanhan testamentin mukaan Jumala ottaa tai otti, nyt lainaus käyttää muotoa antoi. Myöhempi rabbiininen perinne tulkitsi tätä psalminkohtaa, kuinka Mooses nousi vuorelle ja lain antamisena. Nyt lainaus esittää sen Kristuksen taivaaseen astumisena ja myöhempanä lahjojen antamisena seurakunnalle. Nämä lahjat ovat ihmisten saamia armolahjoja. Lahjojen saajan tulee antaa vastalahja, se on lahjan käyttäminen toisten hyväksi. Jakeessa mainittu ”vangit voittosaaliinaan” tarkoittaa todennäköisesti paholaista.

”Laskeutunut alas” voi merkitä joko Kristuksen laskeutumista Tuonelaan tai Kristuksen ihmiseksi tulemista maan päällä. Käsiteltyään edellä Kristuksen toimintaa, kirjoittaja siirtyy seurakuntaa koskeviin asioihin. Tässä esitellään seurakunnan saamat lahjat, ne ovat seurakunnan virkoja (tehtäviä). Ensin ovat apostolit ja profeetat, jotka kirjoittaja käsittää jo menneisyyteen kuuluvina (vrt. myös Ef. 2: 20). Sitten hän mainitsee evankeliumin julistajat, paimenet ja opettajat, jotka kuuluvat kirjoittajan kirjoitusajankohdan käytäntöön. Apostoli Paavalilla on samanlaisia listoja (Room. 12: 6 – 8; 1. Kor. 12: 8 – 11, 28). Ilmaisuihin ”paimenet” kirkollisena työntekijänä on esillä vain tässä kohtaa Uudessa testamentissa. Erilaisissa kehotuksissa on kuitenkin viitteitä tähän tehtävään (Ap.t. 20: 28; Joh. 21:

15 – 17; 1. Piet. 5: 2). Näiden tehtävien mainitseminen kertoo työn organisoinnista ja seurakuntien kasvusta. Päämääränä on saavuttaa ”aikuisuus”, ei olla lapsia, jotka voivat harhailla uskossa, kuten seuraava jae tekstimme ulkopuolella osoittaa.

Eri ryhmien mainitseminen merkitsee, että näillä ryhmillä on myös eroja. Apostoli viittaa Kristuksen lähettämään henkilöön ja tarkoittaa laajempaa ryhmää, kuin kaksitoista apostolia. Profeetat ovat Jumalan sanan voimakkaita julistajia. Evankeliumin julistajat olivat oma ryhmänsä, tässä se ei rajoitu evankeliumin kirjoittajiin, vaan tarkoittaa myös niitä, jotka paikallisissa seurakunnissa ”julistivat”. Paimenet tarkoittavat joko piispoja tai piispoja ja pappeja. Opettajien tehtävä oli opettaa kristillistä oppia. Voi olla, että tätä nimitystä on käytetty myös diakoneista.

Edellä mainittujen ryhmien tehtävä on ”varustaa” eli opettaa seurakunnan jäsenet palvelutyöhön. Kaikille seurakunnan jäsenille kuuluu palvelu. Toisen tehtävän suorittajaa ei tule kadehtia. Jokainen vastaa omasta toiminnastaan Jumalan edessä. Ne, joiden palvelutehtävä on suurempi, kantavat suuremman vastuun.

Efesolaiskirje toteaa, että ”hän antoi” seurakunnan eri työntekijät, ja tässä yhteydessä ”hän” tarkoittaa Kristusta. Paavali kirjoittaessaan korinttolaisille toteaa, että seurakunnan jäsenten lahjat jakaa ”Henki” (1. Kor. 12: 11). Apostolien teoissa, Paavali puhuessaan Efeson seurakunnan vanhimmille, toteaa Pyhän Hengen asettaneen heidät kaitsijoiksi (Ap.t. 20: 28). Paavali kirjoittaa Jumalan asettaneet ihmisiä erilaisiin tehtäviin (1. Kor. 12: 28). Pyhän Kolminaisuuden jäsenillä on yksi voima ja yksi olemus.

Tekstin loppuminen tuo esille Raamatun kääntämisen ongelman. Perikooppijako, jota me noudatamme, on hyvin vanha. Teksti näyttää jäävän kesken. Edellinen suomennos käänsi viimeisen lauseen alun sanalla ”Kunnes”. Jos käytämme sitä sanaa, niin silloin voimme lopettaa lauseen, mihin loppuu perikooppikin. Kreikankielinen teksti mahdollistaa nykyisen käännöksen, mutta se haittaa vanhaa perikooppijaon mukaista lukemista.

Seurakunnan varustaminen (rakentaminen) päättyy, kun olemme yhdessä ja meillä on sama usko. Silloin olemme Kristuksen kanssa.

Teofanian jälkeisen sunnuntain evankeliumi

”Kun Jeesus sai kuulla, että Johannes oli vangittu, hän siirtyi Galileaan. Nasaretiin hän ei enää jäänyt, vaan hän asettui Kapernaumiin, joka on järven rannalla Sebulonin ja Naftalin heimojen alueella. Näin tapahtui, jotta toteutuisi profeetta Jesajan sana: - Sebulonin maa ja Naftalin maa, Meren tie, Jordanin takainen maa ja muukalaisten Galilea – kansa, joka asui pimeydessä, näki suuren valon. Niille, jotka asuivat kuoleman varjon maassa, loisti kirkkaus. Tästä lähtien Jeesus julisti: ”Kääntykää, sillä taivasten valtakunta on tullut lähelle!” (Matt. 4: 12 – 17)

Samaa aihetta käsittelevät myös Markus (Mark. 1: 14 – 15) ja Luukas (Luuk. 4: 14 – 15).

Tekstin alkuosa, jossa kerrotaan Johanneksen vangitseminen ja Jeesuksen siirtyminen Galileaan, ymmärretään niin, että Jeesus rohkeasti aloittaa tehtävänsä ja samalla siirtyy turvallisempaan paikkaan. Turvallisuuteen liittyy ehkä myös siirtyminen Kapernaumiin. Nasaret oli (liian) lähellä alueen hallinnollista keskusta Sepforista.

”Asettui Kapernaumiin” voi sisältää ajatuksen asunnon hankkimisesta. Kapernaum sijaitsee Gennesaretin koillisrannalla. Pakeneminen Dekapoliksen alueelle Gennesaretin järven toiselle puolelle oli tarvittaessa helppoa veneellä yön aikana. Matteus kertoo alueen olevan Naftalin heimon alueella. Tällä ei ollut enää Matteuksen aikana käytännön merkitystä. Käyttämällä tätä nimeä Matteus osoittaa Messiaan aktiivisuutta alueella, jolla Messiaan ei odotettu toimivan. Hän välttää mainitsemasta uskonnollista keskusta Jerusalemiä tai erämaata. Vain Matteus esittää, että Jeesus ja Hänen opetuslapsensa asuvat Kapernaumissa.

Matteukselle on tyypillistä lainata Vanhaa testamenttia osoittaaksen, että jokin asia toteutui Vanhan testamentin ennustusten mukaisesti. Nyt lainaus on Jesajalta (Jes. 8: 23 – 9: 1). Jesajan ennustus liittyy siihen, että assyrialaiset olivat valloittaneet pohjoisen Galilean vuonna 734 e.Kr. ja Jesaja lupaa niiden vapautuvan. Jesajan teksti jatkuu kertoen Messiaasta (Jes. 9: 1 – 6). Matteus tulkitsee vapautuksen tulevan Jeesuksen persoonassa. Meren tie voi tarkoittaa Damaskoksesta merelle (Välimeri) vievää tietä tai rantaa myötäilevää tietä.

”Muukalaisten Galilea” tarkoitti alun perin muukalaisten ympäröimää Galileaa. Matteuksen aikana Galilean asukkaista puolet oli pakanoita (ei-juutalaisia) ja alue oli kaksikielinen, asukkaat puhuivat kreikkaa ja arameaa. Tämä asia on vaikuttanut Jeesuksen ja varhaisen kirkon työhön avaten mahdollisuuden pakanalähetykseen. Myös valmius kreikan kielen käyttöön on ollut helppoa. Galilean ilmapiiri on siis erilainen, jos sitä verrataan Juudean juutalaisiin.

”Niille, jotka asuivat kuoleman varjon maassa” tarkoitti alun perin sorrettuja israelilaisia. Matteuksen ajattelussa todennäköisesti tähän joukkoon kuului alueen pakanoita. Matteuksen evankeliumissa ei ole niin usein esillä valon ja pimeyden vertauskuvallisuus kuin se on esimerkiksi Johanneksen evankeliumissa. Mutta nyt se on esillä. ”Kuoleman varjo” tarkoittaa syntiä, eroa Jumalasta, joka on elämä. Jeesuksen julistus on se valo, joka tulee tälle alueelle (vrt. myös Luuk. 1: 79).

”Tästä lähtien Jeesus julisti” on Matteuksen evankeliumissa Jeesuksen julkisen toiminnan alku. Ilmaisuu on Matteuksella harvinainen, se toistuu vain kerran (Matt. 16: 21). ”Kääntykää” on sama kehoitus, jolla kuvataan Johannes Kastajan julistuksen alkamista (Matt. 3: 2). Kyse on katumuksesta, mielen muuttamisesta, uuden käyttäytymismallin omaksumisesta, suuntautumisesta kohti Jumalaa ja Hänen valtakuntaansa.

”Taivasten valtakunta on tullut lähelle!” Tämä on Jeesuksen opetuksen tärkein asia. Yhdessä ylösnousemuksen kanssa se on kristillisen toivon perusta ja kohde. Ilmoituksen perusta on profeetta Danielin yöllisessä näyssä (Dan. 7: 13 – 14). Se kertoo tulevaisuuden, lopullisen pelastuksen, Jumalan vallan ja rauhan niin maan päällä kuin taivaissa (Matt. 6: 33; Room. 14: 17). Danielin näyssä tämä valta annetaan ”kuin ihmisen pojalle”. Tämän Matteus ymmärtää tapahtuvan, kun Jeesus tulee uudelleen kunniassaan. Näin kristittyjen toivo sisältää uskon Kristukseen lopun ajan Pelastajana. Kristuksen ensimmäisen maanpäällisen toiminnan yhteydessä olemme saaneet esismakua Jumalan valtakunnasta Hänen parantaessaan ja ravitessaan ihmisiä (Matt. 12: 28). Myös opetuslasten tuli julistaa taivasten valtakunnan tulosta (Matt. 10: 7).